

Europese Raad

Brussel, 27 juni 2024
(OR. en)

EUCO 15/24

CO EUR 12
CONCL 4

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
Betreft:	Bijeenkomst van de Europese Raad (27 juni 2024) – Conclusies

Hierbij gaan voor de delegaties de conclusies die de Europese Raad op bovengenoemde bijeenkomst heeft aangenomen.

De Europese Raad heeft met de president van Oekraïne van gedachten gewisseld over Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne en de steun van de Europese Unie aan Oekraïne en zijn bevolking.

*

* *

I. OEKRAÏNE

1. De Europese Raad herinnert aan zijn eerdere conclusies over de niet-aflatende steun voor de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne binnen zijn internationaal erkende grenzen, en bevestigt opnieuw dat de Europese Unie zich onverminderd inzet om Oekraïne en zijn bevolking te blijven ondersteunen op politiek, financieel, economisch, humanitair, militair en diplomatiek gebied, zolang en zo intensief als nodig is. Rusland mag niet zegevieren. De Europese Raad veroordeelt met klem de recente escalatie van vijandelijkheden door Rusland, met name de verdere intensivering van de aanvallen op burgers en civiele en kritieke infrastructuur, in het bijzonder in de energiesector.
2. Oekraïne oefent zijn inherente recht op zelfverdediging uit, en in dat verband roept de Europese Raad ertoe op de levering van militaire steun aan Oekraïne op te voeren. Met name luchtafweersystemen, munitie en raketten zijn dringend nodig om de Oekraïense bevolking en kritieke energie-infrastructuur te beschermen.
3. De Europese Raad heeft geëvalueerd wat reeds is gedaan qua levering van militaire steun aan Oekraïne, waarvoor verdere inspanningen nodig zijn. Hij roept de Raad op snel tot afronding te komen van de werkzaamheden aan de steunmaatregelen in het kader van de Europese Vredesfaciliteit die de levering van militaire steun aan Oekraïne verder zullen stimuleren. De Europese Raad is ingenomen met de vooruitgang die is geboekt met de initiatieven van verscheidene lidstaten met betrekking tot munitie en raketten, gevechtsvliegtuigen, luchtafweer en opleiding, en vraagt om deze initiatieven te blijven versterken en versnellen. Om te helpen beter tegemoet te komen aan de opleidingsbehoeften van het Oekraïense leger, staat de Europese Unie klaar om de capaciteit van de militaire bijstandsmissie van de Europese Unie ter ondersteuning van Oekraïne (EUMAM Ukraine) nog op te voeren.

4. Nu de rechtshandelingen van de EU zijn vastgesteld om de uitzonderlijke opbrengsten uit de geïmmobiliseerde tegoeden van Rusland aan te wenden ten behoeve van verdere militaire steun aan Oekraïne, de capaciteit van zijn defensie-industrie en zijn wederopbouw, ziet de Europese Raad uit naar de eerste betaling deze zomer.

De Europese Raad verzoekt de Commissie, de hoge vertegenwoordiger en de Raad de werkzaamheden te doen vorderen, en daarbij alle relevante juridisch en financiële aspecten te behandelen, om Oekraïne uiterlijk eind dit jaar aanvullende financiering te verstrekken in de vorm van leningen waarvan de dekking van de kosten en de terugbetaling door toekomstige stromen van de uitzonderlijke opbrengsten worden verzekerd, teneinde samen met de partners van de G7, zoals besproken tijdens de top in Apulië, tot een bedrag van ongeveer 50 miljard EUR te komen, dat moet dienen om te helpen voorzien in de huidige en toekomstige behoeften van Oekraïne op het gebied van defensie, begroting en wederopbouw. De tegoeden van Rusland moeten overeenkomstig het EU-recht geïmmobiliseerd blijven totdat Rusland zijn aanvalsoorlog tegen Oekraïne beëindigt en Oekraïne vergoedt voor de door deze oorlog veroorzaakte schade.

5. De Europese Raad is ingenomen met de door de Europese Unie en Oekraïne overeengekomen gezamenlijke toezeggingen op het gebied van veiligheid en met verdere bilaterale veiligheidsovereenkomsten die lidstaten en partners met Oekraïne hebben gesloten.
6. Bij de militaire steun en de door de EU gedane toezeggingen op het gebied van veiligheid zal het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten ten volle in acht worden genomen en zal rekening worden gehouden met de veiligheids- en defensiebelangen van alle lidstaten.
7. De Europese Raad is ingenomen met de resultaten van de top over vrede in Oekraïne, die op 15 en 16 juni 2024 in Zwitserland is gehouden. De Europese Unie en haar lidstaten zullen zich blijven inspannen om zo breed mogelijke internationale steun op te bouwen, met name van belangrijke ontwikkelingslanden en opkomende economieën, voor een alomvattende, rechtvaardige en duurzame vrede op basis van de beginselen van het VN-Handvest en het internationaal recht, in overeenstemming met de belangrijkste beginselen en doelstellingen van de Oekraïense vredesformule.

8. De Europese Unie blijft ernstig bezorgd over het lot van alle Oekraïense kinderen en andere burgers die onrechtmatig zijn gedeporteerd en overgebracht naar Rusland en Belarus. De Europese Raad herhaalt zijn dringende oproep aan Rusland en Belarus om onmiddellijk te zorgen voor hun veilige terugkeer naar Oekraïne. Hij is ingenomen met de initiatieven die Oekraïense kinderen huiswaarts helpen brengen naar hun familie en gemeenschap, waaronder de Internationale Coalitie voor de terugkeer van Oekraïense kinderen, waarin de Europese Unie nu de status van waarnemer heeft.
9. De Europese Raad is ingenomen met de resultaten van de conferentie over het herstel van Oekraïne, die op 11 en 12 juni 2024 in Berlijn is gehouden. Gezien de verslechterende humanitaire situatie, met name in de frontgebieden van Oekraïne, is het absoluut noodzakelijk humanitaire hulp en bijstand voor civiele bescherming te blijven verlenen en humanitaire toegang te waarborgen. De Europese Unie blijft zich inzetten voor het ondersteunen, in coördinatie met internationale partners, van de reparatie, het herstel en de wederopbouw van Oekraïne, met inbegrip van hulp bij ontminning. In dat verband is de Europese Raad, na de positieve beoordeling door de Raad van het Oekraïneplan, ingenomen met de snelle betaling van maximaal 1,89 miljard EUR aan voorfinanciering om Oekraïne te helpen bij zijn herstel en wederopbouw, wat met name in de energiesector bijzonder dringend is.
10. De Europese Raad vraagt dat de steun voor de energiesector van Oekraïne door de Europese Unie en de lidstaten, in coördinatie met partners, dringend wordt opgevoerd. Hij verzoekt de Commissie, de hoge vertegenwoordiger en de Raad vaart te zetten achter de voorbereidingen om Oekraïne tijdens de winter te ondersteunen.
11. De Europese Raad is ingenomen met de recente verlenging van het mandaat van de EU-adviesmissie Oekraïne (EUAM). Hierdoor zal de missie een grotere ondersteunende rol kunnen spelen bij het herstel van de rechtsstaat en de wederinstelling van de overheidsdiensten in de bevrijde en aangrenzende gebieden van Oekraïne.

12. De Europese Raad is ingenomen met de vaststelling van het 14e sanctiepakket tegen Rusland en met het akkoord over verdere beperkende maatregelen tegen Belarus. Hij roept op tot de volledige en doeltreffende handhaving van sancties en tot verdere maatregelen om het omzeilen ervan, onder meer via derde landen, tegen te gaan. De Europese Unie blijft bereid om Ruslands vermogen om oorlog te voeren verder te beperken en dringt er bij alle landen op aan Ruslands aanvalsoorlog niet materieel of anderszins te ondersteunen.
13. De Europese Unie wil nog steeds dat Rusland en zijn leiders volledig ter verantwoording worden geroepen voor het voeren van een aanvalsoorlog tegen Oekraïne en voor andere meest ernstige misdrijven naar internationaal recht, alsook voor de immense schade die deze oorlog aanricht. De Europese Raad is ingenomen met de vorderingen en moedigt verdere inspanningen op alle werkterreinen aan.
14. De Europese Raad is ingenomen met de vaststelling van het onderhandelingskader en met het houden van de eerste intergouvernementele conferentie over de toetreding van Oekraïne. De Europese Unie zal nauw blijven samenwerken met Oekraïne en de hervormingsinspanningen van het land op zijn Europees traject blijven ondersteunen.

II. MIDDEN-OOSTEN

15. De Europese Raad heeft de recentste ontwikkelingen in het Midden-Oosten besproken.
16. De Europese Raad veroordeelt nogmaals in de krachtigste bewoordingen de meedogenloze terroristische aanslagen van Hamas en andere terroristische groeperingen op Israël van 7 oktober 2023. Hij betuigt zijn volledige solidariteit met en steun aan Israël en zijn bevolking en bevestigt eens te meer zijn diepe gehechtheid aan de veiligheid van Israël en aan stabiliteit in de regio. Bij de uitoefening van zijn recht om zichzelf te verdedigen, moet Israël zijn verplichtingen uit hoofde van het internationaal recht, met inbegrip van het internationaal humanitair recht, in alle omstandigheden volledig nakomen.

De Europese Raad benadrukt dat het van belang is de beschikkingen van het Internationaal Gerechtshof (IGH), die juridisch bindend zijn, te eerbiedigen en ten uitvoer te leggen.

17. De Europese Raad is ingenomen met de vaststelling van Resolutie 2735 van de VN-Veilighedsraad. De Europese Raad roept op tot de onmiddellijke, onvoorwaardelijke en volledige uitvoering van de voorwaarden van het voorstel voor een staakt-het-vuren, hetgeen zou leiden tot een onmiddellijk staakt-het-vuren in Gaza, de vrijlating van alle gijzelaars, een aanzienlijke en aanhoudende toename van de stroom van humanitaire hulp in heel Gaza en een duurzaam staakt-het-vuren en einde van de crisis, waarbij de veiligheidsbelangen van Israël en de veiligheid van de Palestijnse burgers worden gewaarborgd.
18. Herinnerend de noodzaak om de beschikking van het IGH van 24 mei 2024 ten uitvoer te leggen, spreekt de Europese Raad zijn diepe bezorgdheid uit over de gevolgen voor de burgerbevolking van de aanhoudende grondoperaties in Rafah.
19. De Europese Raad betreurt elk verlies van burgerlevens. Hij wijst met bijzonder grote bezorgdheid op het onaanvaardbare aantal burgerslachtoffers, met name kinderen, alsook op de catastrofale hongerniveaus en het dreigende risico op hongersnood omdat er onvoldoende hulp Gaza binnenkomt. Hij verzoekt alle partijen alles in het werk te stellen om burgerlevens te beschermen. De Europese Raad wijst andermaal op de urgentie van volledige, snelle, veilige en ongehinderde toegang tot humanitaire hulp op grote schaal voor noodlijdende Palestijnen en van het toestaan en faciliteren dat humanitaire hulpverleners en internationale organisaties effectief hun werk doen in Gaza. In dit verband benadrukt hij dat de diensten van de UNRWA in Gaza en in de hele regio van essentieel belang zijn en veroordeelt hij elke poging om een agentschap van de VN als terroristische organisatie te bestempelen. De Europese Raad is ingenomen met het door de UNRWA gepresenteerde actieplan. Op de uitvoering ervan zal nauwlettend worden toegezien. De Europese Raad is ingenomen met de aanhoudende inspanningen van Jordanië en Egypte om de crisis te de-escaleren, waaronder de humanitaire conferentie die op 11 juni 2024 in Jordanië is gehouden.

20. De Europese Raad veroordeelt de recente aanvallen die de gebouwen van het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC) in Gaza hebben beschadigd. Hij verzoekt alle partijen alle haalbare voorzorgsmaatregelen te nemen om schade aan burgers, humanitaire hulpverleners en voorzieningen te vermijden en het ICRC toegang te verlenen tot plaatsen waar personen worden vastgehouden, overeenkomstig hun verplichtingen uit hoofde van het internationaal humanitair recht.
21. De Europese Raad veroordeelt met klem het aanhoudende geweld van extremistische kolonisten op de Westelijke Jordaanoever, waaronder Oost-Jeruzalem. Hij verzoekt de Raad om de werkzaamheden in verband met verdere beperkende maatregelen tegen extremistische kolonisten te doen vorderen. De Europese Raad roept ook op tot veilige toegang tot de heilige plaatsen en tot handhaving van de status quo. De bijzondere status en aard van Jeruzalem en van het oude stadsgedeelte ervan, de onschendbaarheid van de gewijde plaatsen en de bestaansmogelijkheid van al zijn gemeenschappen moeten door iedereen worden gevrijwaard en geëerbiedigd. De Europese Raad veroordeelt de besluiten van de Israëlische regering om de illegale nederzettingen op de bezette Westelijke Jordaanoever verder uit te breiden en dringt er bij Israël op aan deze besluiten terug te draaien.
22. De Europese Raad spreekt zijn bezorgdheid uit over de toenemende spanningen in de regio, met name langs de Blauwe Lijn, en over de toenemende vernielingen en de gedwongen ontheemding van burgers aan beide zijden van de Israëlich-Libanese grens. Overeenkomstig Resolutie 1701 van de VN-Veiligheidsraad dringt de Europese Raad er bij alle actoren op aan terughoudendheid te betrachten, verdere escalatie te voorkomen en deel te nemen aan internationale diplomatieke inspanningen. De Europese Raad veroordeelt in de krachtigste bewoordingen alle dreigementen aan het adres van EU-lidstaten, die escalatie ook in de hand werken, en bevestigt zijn niet-aflatende solidariteit met de lidstaten. De Europese Raad verzoekt de Commissie en de hoge vertegenwoordiger de werkzaamheden ter versterking van de EU-steun aan Libanon, met inbegrip van de Libanese strijdkrachten en de Interim-Vredesmacht van de Verenigde Naties in Libanon (Unifil), te doen vorderen.

23. De Europese Unie herhaalt haar onwrikbare inzet voor een langdurige en duurzame vrede, overeenkomstig de desbetreffende resoluties van de VN-Veiligheidsraad, op basis van de tweestatenoplossing, waarbij de staat Israël en een onafhankelijke, democratische, aaneengesloten, soevereine en levensvatbare staat Palestina in vrede en veiligheid naast elkaar bestaan en elkaar wederzijds erkennen. De Europese Unie zal met internationale partners blijven samenwerken om een daarop gericht politiek proces nieuw leven in te blazen. De Europese Raad merkt op dat een overtuigend traject naar een Palestijnse staat een cruciaal bestanddeel van dat politieke proces is. De Europese Unie zal actief bijdragen aan een gecoördineerde internationale inspanning voor de wederopbouw van Gaza. Voorts zal zij de Palestijnse Autoriteit steunen bij het doorvoeren van de noodzakelijke hervormingen en het opbouwen van institutionele capaciteiten. De Europese Raad benadrukt dat een einde moet worden gemaakt aan acties die de Palestijnse Autoriteit verzwakken en roept Israël ertoe op de ingehouden belasting- en douane-inkomsten vrij te geven en de nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat correspondentbankdiensten tussen Israëlische en Palestijnse banken gehandhaafd blijven.

III. VEILIGHEID EN DEFENSIE

24. Herinnerend aan zijn conclusies van maart 2024, en met name aan de noodzaak voor Europa om zijn strategische afhankelijkheden te verminderen, zijn algehele defensieparaatheid en defensievermogens te verhogen en zijn technologische en industriële defensiebasis dienovereenkomstig verder te versterken, heeft de Europese Raad de defensiebehoeften – zowel de dringende en onmiddellijke als die op middellange termijn – en de Europese defensie-initiatieven besproken. Hij heeft ook een eerste bespreking gehouden over opties voor het mobiliseren van financiering voor de Europese defensie.
25. De Europese Raad verzoekt de Raad, de lidstaten, de Commissie en de hoge vertegenwoordiger om hun werkzaamheden op alle gebieden te doen vorderen, overeenkomstig hun respectieve bevoegdheden, met name op het gebied van:
- kritieke-vermogenslacunes op basis van het vermogensontwikkelingsplan;
 - de strategie voor de Europese defensie-industrie (EDIS), en
 - het voorstel voor een programma voor de Europese defensie-industrie (EDIP), met het oog op de vaststelling ervan uiterlijk midden 2025.

26. De Europese Raad verzoekt de Commissie en de hoge vertegenwoordiger uitgewerkte opties voor publieke en particuliere financiering voor te stellen, voor bespreking door de Raad, om de technologische en industriële defensiebasis te versterken en kritieke-vermogenslacunes aan te pakken.
27. Voorts is de Europese Raad ingenomen met het door de Europese Investeringsbank Groep aangenomen actieplan inzake veiligheid en defensie en roept hij op tot een snelle uitvoering daarvan. Hij verzoekt de Europese Investeringsbank haar beleid voor leningen aan de defensie-industrie te evalueren en zo nodig verder aan te passen, en tegelijkertijd haar financieringscapaciteit te vrijwaren.
28. Bij het bovenstaande blijft het specifieke karakter van het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten onverlet, wordt rekening gehouden met de veiligheids- en defensiebelangen van alle lidstaten, en worden de Verdragen in acht genomen.

IV. CONCURRENTIEVERMOGEN

29. Gevolg gevend aan zijn conclusies van april 2024 en de rapportage van het voorzitterschap over de werkzaamheden betreffende een nieuwe deal voor het Europees concurrentievermogen, heeft de Europese Raad de vorderingen geëvalueerd met de initiatieven voor het versterken van het concurrentievermogen van de Unie, het garanderen van haar economische veerkracht en het waarmaken van het volledige potentieel van de eengemaakte markt.
30. De Europese Raad verzoekt de Raad en de Commissie met name wat betreft de kapitaalmarktenunie om sneller werk te maken van alle in kaart gebrachte maatregelen, met inbegrip van in behandeling zijnde voorstellen, die nodig zijn om werkelijk geïntegreerde markten tot stand te brengen die toegankelijk zijn voor alle burgers en bedrijven in de hele Unie en die alle lidstaten ten goede komen. Hij wijst nogmaals op het gevoel van urgentie om de kapitaalmarktenunie tot stand te brengen en op het belang ervan om het aanzienlijke bedrag aan particuliere investeringen te mobiliseren dat nodig is om de toekomstige uitdagingen het hoofd te bieden.
31. De Europese Raad ziet uit naar snelle en beslissende vooruitgang op alle gebieden van de nieuwe deal voor het Europees concurrentievermogen tussen nu en het einde van het jaar en blijft zich met deze kwestie bezighouden.

V. **DIVERSEN**

Migratie

32. De Europese Raad hield een strategische bespreking over migratie en nam nota van de recente brief van de voorzitter van de Commissie.

Zwarte Zee

33. De Europese Raad benadrukt opnieuw het belang van veiligheid en stabiliteit op de Zwarte Zee en verzoekt de Commissie en de hoge vertegenwoordiger een gezamenlijke mededeling op te stellen over de ontwikkeling van een strategische EU-aanpak voor de Zwarte Zee.

Republiek Moldavië

34. De Europese Unie zal de Republiek Moldavië alle relevante steun blijven bieden bij het aangaan van de uitdagingen waarmee het land wordt geconfronteerd als gevolg van Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne, en bij het versterken van zijn veerkracht, veiligheid en stabiliteit in het licht van destabiliserende activiteiten van Rusland, niet het minst in de context van de verkiezingen en het referendum die in het najaar plaatsvinden. De Europese Raad is ingenomen met de bilaterale toezeggingen van lidstaten ter ondersteuning van de partnerschapsmissie van de Europese Unie (EUPM Moldova) om de veiligheidssector veerkrachtiger te maken.
35. De Europese Raad is ingenomen met de vaststelling van het onderhandelingskader en met het houden van de eerste intergouvernementele conferentie over de toetreding van de Republiek Moldavië. De Europese Unie zal nauw blijven samenwerken met de Republiek Moldavië en haar hervormingsinspanningen op haar Europese traject blijven ondersteunen.

Georgië

36. De Europese Raad spreekt zijn ernstige bezorgdheid uit over de recente ontwikkelingen in Georgië. Met name de aangenomen wet inzake transparantie van buitenlandse invloed is een terugval ten opzichte van de stappen die worden vermeld in de aanbeveling van de Commissie betreffende de status van kandidaat-lidstaat. De Europese Raad verzoekt de Georgische autoriteiten hun voornemens te verduidelijken door de huidige ontwikkelingen, die het EU-traject van Georgië in gevaar brengen en het toetredingsproces de facto tot stilstand zullen brengen, terug te draaien.
37. De Europese Raad roept ertoe op een einde te maken aan de toenemende intimidatie, bedreigingen en fysieke geweldpleging tegen vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, politieke leiders, burgeractivisten en journalisten in Georgië. Hij herinnert eraan dat eerbiediging van de waarden en beginselen waarop de Europese Unie is gegrondvest van essentieel belang is voor ieder land dat toetreding ambieert.
38. De Europese Raad verzoekt de Georgische autoriteiten ervoor te zorgen dat de parlementsverkiezingen in het najaar vrij en eerlijk verlopen, en moedigt aan tot uitvoerige verkiezingswaarneming op lange en korte termijn door partners. Hij zal de situatie op de voet blijven volgen.
39. De Europese Raad bevestigt zijn onwrikbare steun voor de territoriale integriteit van Georgië. Hij betuigt opnieuw zijn vastberaden solidariteit met het Georgische volk en zijn bereidheid de Georgiërs te blijven steunen op hun traject naar een Europese toekomst.

Hybride dreigingen

40. De Europese Raad veroordeelt met klem alle vormen van hybride activiteiten, die in aantal toenemen en gericht zijn tegen de Europese Unie, haar lidstaten en partners, waaronder intimidatie, sabotage, subversie, buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging, desinformatie, kwaadwillige cyberactiviteiten en de instrumentalisering van migranten door derde landen. Rusland heeft zijn campagne geïntensiveerd met nieuwe actieve operaties op Europees grondgebied. De Europese Unie en de lidstaten zullen eensgezind en vastberaden optreden tegen dergelijke acties.

41. In reactie op de destabiliserende acties van Rusland in het buitenland verzoekt de Europese Raad opnieuw de werkzaamheden voor het opzetten van een nieuwe sanctieregeling te doen vorderen in de Raad. De Europese Unie zal ook nauw met partners blijven samenwerken om hybride activiteiten van derde landen, waaronder valse narratieven en desinformatie, op te sporen en te bestrijden.

Bestrijding van antisemitisme, racisme en vreemdelingenhaat

42. De Europese Raad veroordeelt nogmaals in de krachtigste bewoordingen alle vormen van antisemitisme, haat, onverdraagzaamheid, racisme en vreemdelingenhaat, met inbegrip van moslimhaat.

VI. VOLGENDE INSTITUTIONELE CYCLUS

Benoemingen

43. De Europese Raad heeft António Costa gekozen tot voorzitter van de Europese Raad voor de periode van 1 december 2024 tot en met 31 mei 2027. Hij heeft de secretaris-generaal van de Raad verzocht de gekozen voorzitter van de Europese Raad tijdens de overgangperiode bij te staan.
44. De Europese Raad heeft met instemming kennisgenomen van het besluit van de staatshoofden en regeringsleiders van de verdragsluitende partijen bij het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de economische en monetaire unie die de euro als munt hebben, om António Costa te benoemen tot voorzitter van de Eurotop voor de periode van 1 december 2024 tot en met 31 mei 2027.
45. De Europese Raad heeft het besluit aangenomen waarmee Ursula von der Leyen aan het Europees Parlement wordt voorgedragen voor het ambt van voorzitter van de Europese Commissie.
46. De Europese Raad is van mening dat Kaja Kallas de juiste kandidaat is voor het ambt van hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, onder voorbehoud van de instemming van de verkozen voorzitter van de Europese Commissie.

Strategische agenda

47. De Europese Raad heeft de strategische agenda voor de Unie voor 2024-2029, zoals vervat in de bijlage, aangenomen.

VII. ROUTEKAART VOOR TOEKOMSTIGE WERKZAAMHEDEN OP HET GEBIED VAN INTERNE HERVORMINGEN

48. Teneinde de EU sterker te maken en de Europese soevereiniteit te bevorderen, onderstreept de Europese Raad dat moet worden gezorgd voor de nodige interne voorbereidende werkzaamheden en hervormingen om de langetermijnambities van de Unie waar te maken en om aandacht te besteden aan belangrijke kwesties in verband met haar prioriteiten en beleid en aan haar slagvaardigheid in het licht van een nieuwe geopolitieke realiteit en steeds complexere uitdagingen.
49. Deze werkzaamheden moeten parallel aan het uitbreidingsproces vorderen, aangezien zowel de Unie als toekomstige lidstaten klaar moeten zijn op het moment van toetreding.
50. Daartoe legt de Europese Raad de volgende routekaart voor toekomstige werkzaamheden vast:
- a) De Europese Raad neemt nota van de mededeling van de Commissie betreffende pretoetredingshervormingen en -beleidsevaluaties, en verzoekt de Commissie uiterlijk in het voorjaar van 2025 diepgaande beleidsevaluaties te presenteren met daarin operationele elementen op de volgende vier gebieden:
 - i) waarden, met inbegrip van instrumenten en processen ter bescherming van de rechtsstaat;
 - ii) beleid, om onder meer het concurrentievermogen op lange termijn, de welvaart en het leiderschap van de EU op het wereldtoneel te waarborgen en haar strategische soevereiniteit te versterken;
 - iii) begroting, ook in de context van de komende onderhandelingen over het meerjarig financieel kader, waarvoor het voorstel uiterlijk op 1 juli 2025 zal worden ingediend, en
 - iv) governance.
 - b) De Europese Raad neemt nota van het voortgangsverslag van het voorzitterschap over de toekomst van Europa. Hij verzoekt de Raad de werkzaamheden te doen vorderen en uiterlijk in juni 2025 een follow-upverslag te presenteren waarin deze vier gebieden aan bod komen.
51. De Europese Raad zal de voortgang in juni 2025 evalueren en zo nodig verdere sturing geven.

Strategische agenda 2024- 2029

De Europese Unie werd opgericht uit de noodzaak om vrede te waarborgen in Europa, voortbouwend op samenwerking, solidariteit en gemeenschappelijke economische welvaart. Deze oorspronkelijke belofte vormt nog steeds onze leidraad en de basis voor onze prioriteiten voor een sterk en soeverein Europa.

Het mondiale politieke landschap neemt nieuwe vormen aan als gevolg van strategische concurrentie, toenemende mondiale instabiliteit en pogingen om de op regels gebaseerde internationale orde te ondermijnen. Door Rusland woedt er opnieuw een oorlog op ons continent. Wat ons nabuurschap betreft, is de situatie in het Midden-Oosten dramatisch. En onze natuurlijke omgeving wordt steeds meer beschadigd en verstoord door de klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en vervuiling. De snelle ontwikkeling van nieuwe technologieën brengt kansen en potentiële risico's met zich mee.

Deze ongekende uitdagingen hebben ons ertoe gebracht om, in de afgelopen vijf jaar, nieuwe wegen in te slaan bij onze samenwerking en integratie. Samen hebben wij belangrijke doelen gesteld om de klimaatverandering tegen te gaan en een ambitieus kader opgezet voor de digitale transitie. Samen hebben wij vaccins ontwikkeld en verdeeld in heel Europa en daarbuiten, alsook een groot herstelfonds opgezet als reactie op een pandemie die onze samenlevingen op onvoorspelbare wijze heeft getroffen. Samen hebben wij onze economieën beschermd tijdens de energiecrisis. En samen hebben wij Oekraïne aanzienlijke militaire en economische steun verleend om zich te verdedigen tegen de Russische aanvalsoorlog en de Europese veiligheid te beschermen. Maar daar houden wij het niet bij. Wij zullen gehoor geven aan de oproep van de grondleggers van de EU en ervoor zorgen dat de creativiteit van onze reacties evenredig is aan de omvang van de uitdagingen die ons te wachten staan.

Als Unie en lidstaten zullen wij onze krachten en middelen bundelen om de komende jaren eensgezind en vastberaden tegemoet te gaan. Wij zullen gehoor geven aan de aspiraties van onze burgers. Wij zullen ons concurrentievermogen versterken en het eerste klimaatneutrale continent worden, waarbij wij de klimaat- en de digitale transitie tot een succes maken en niemand aan zijn lot overlaten. Wij zullen de uitdagingen in verband met migratie aanpakken. Wij zullen de nodige verantwoordelijkheid nemen voor onze veiligheid en defensie, en onze slagvaardigheid versterken om onze belangen te verdedigen en invloedrijker te worden in de wereld. Wij zullen het voortouw nemen bij het aanpakken van mondiale uitdagingen, als voorvechter van het internationaal recht en internationale instellingen, van eerlijke mondiale governance, van inclusief multilateralisme en van duurzame groei en ontwikkeling.

Sterke en concurrerende sociale markteconomieën zullen de drijvende kracht zijn bij het verwezenlijken van onze ambities. In de huidige, hyperconcurrerende wereld moeten wij de Europese ondernemingsgeest ontketenen. Europa is een continent van doeners, makers en innovatoren. Vertrouwen op onze bedrijven om risico's tot kansen te maken, zal investeringen aanmoedigen, de economische groei stimuleren en van Europa een wereldleider maken op het gebied van groene en digitale industrieën en technologieën.

Onze waarden en de rechtsstaat zijn onze leidraad, zowel binnen als buiten de Unie. Zij vormen de basis voor een sterkere, welvarendere en democratischere Unie voor onze burgers.

De Europese Raad is het eens over de volgende prioriteiten en verzoekt het Europees Parlement, de Raad en de Commissie deze tijdens de volgende institutionele cyclus in praktijk te brengen, met inachtneming van het in de Verdragen vastgelegde institutionele evenwicht tussen bevoegdheden en van de beginselen van bevoegdheidstoedeling, subsidiariteit en evenredigheid. Deze prioriteiten moeten tot uiting komen in het volgende meerjarig financieel kader voor de Unie en ervoor zorgen dat de EU-begroting toekomstbestendig is en dat er Europese antwoorden worden gegeven op Europese uitdagingen. In dit verband zullen wij eraan werken om nieuwe eigen middelen in te voeren.

Een vrij en democratisch Europa

Hooghouden van de Europese waarden binnen de Unie

Onze waarden zijn onze kracht. Wij zullen onze fundamentele waarden – eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, met inbegrip van de rechten van personen die tot minderheden behoren – beschermen en bevorderen, want zij blijven de hoeksteen van onze Unie vormen.

Wij zullen de eerbiediging van de rechtsstaat, die de basis vormt van de Europese samenwerking, bevorderen en waarborgen door de beginselen van objectiviteit, niet-discriminatie en gelijke behandeling van de lidstaten hoog te houden. Wij zullen onze democratische veerkracht versterken, onder meer door de burgers meer te betrekken, vrije en pluralistische media en maatschappelijke organisaties te beschermen, buitenlandse inmenging aan te pakken en pogingen tot destabilisatie, onder meer door middel van desinformatie en haatzaaiende uitlatingen, tegen te gaan. Wij zullen het democratische debat versterken en ervoor zorgen dat grote technologiebedrijven hun verantwoordelijkheid nemen voor het vrijwaren van de democratische dialoog online. Wij zullen onze culturele diversiteit en ons culturele erfgoed bevorderen.

Vasthouden aan onze waarden op mondiaal niveau

De Europese Unie zal de sterkste pleitbezorger van de internationale rechtsorde blijven, waarbij zij op vastberaden wijze de Verenigde Naties steunt en de in het VN-Handvest verankerde beginselen handhaaft. Met name zal de Europese Unie zich blijven inspannen om wereldwijde vrede, rechtvaardigheid en stabiliteit alsook democratie, de universele mensenrechten en de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelen in alle internationale fora te bevorderen. Wij zullen streven naar een hervorming van het multilateraal systeem, om het inclusiever en doeltreffender te maken.

Een sterk en veilig Europa

Zorgen voor een samenhangend en invloedrijk extern optreden

De ons omringende wereld wordt gekenmerkt door meer confrontaties, meer transacties en meer onzekerheid. Wij zullen ons aanpassen aan de voortdurend evoluerende omstandigheden, en daarbij opkomen voor de ambitie en rol van de Europese Unie als strategische mondiale speler in de nieuwe multipolaire geopolitieke context.

De grootschalige invasie van Oekraïne is ook een aanval op een vrij en democratisch Europa. De Europese Unie zal Oekraïne steunen bij zijn strijd om zijn onafhankelijkheid en soevereiniteit te behouden en zijn territoriale integriteit binnen zijn internationaal erkende grenzen terug te winnen. Ook zullen wij zijn wederopbouw en het streven naar een rechtvaardige vrede steunen. Wij zullen onze werkzaamheden intensiveren om de veiligheid, stabiliteit, vrede en welvaart in onze buurlanden en daarbuiten te bevorderen.

Wij zullen in nauwe verstandhouding staan met partners en wederzijds voordelige strategische partnerschappen opbouwen om gemeenschappelijke uitdagingen aan te pakken. Wij zullen zowel het interne als het externe EU-beleid op degelijk gecoördineerde wijze benutten in het belang van de Unie.

Onze veiligheid en defensie versterken en onze burgers beschermen

In Europa moeten mensen vrij en veilig zijn en zich ook zo voelen. De Europese Unie en de lidstaten hebben doortastende stappen gezet om de defensieparaatheid en -capaciteit van de Unie te versterken, waaronder een verhoging van de defensie-uitgaven. In de toekomst zullen wij samen aanzienlijk meer en ook beter investeren, onze strategische afhankelijkheden verminderen, onze capaciteiten opschalen en de Europese technologische en industriële defensiebasis dienovereenkomstig versterken.

Om onze veiligheid te vergroten, is een solide economische basis vereist. Wij zullen de nodige instrumenten aanwenden om onze veiligheid en de bescherming van onze burgers te versterken, en om nieuwe opkomende dreigingen het hoofd te bieden. Wij zullen zorgen voor een betere interoperabiliteit tussen de Europese strijdkrachten. Wij zullen dringend de omstandigheden voor het opschalen van de Europese defensie-industrie verbeteren door een beter geïntegreerde Europese defensiemarkt tot stand te brengen en door gezamenlijke aanbestedingen aan te moedigen. Wij juichen vlaggenschipprojecten en defensie-initiatieven van de lidstaten toe. Wij zullen de toegang tot publieke en particuliere financiering verbeteren door alle opties te verkennen, onder meer door de rol van de Europese Investeringsbank Groep als katalysator te versterken.

Een sterkere en slagvaardigere Europese Unie op het gebied van veiligheid en defensie zal een positieve bijdrage leveren aan de wereldwijde en trans-Atlantische veiligheid en is complementair met de NAVO, die, voor de staten die er lid van zijn, de grondslag van hun collectieve defensie blijft. Wij zullen samenwerken met trans-Atlantische partners en met de NAVO, met volledige inachtneming van de beginselen die in de Verdragen zijn neergelegd en door de Europese Raad zijn vastgesteld, en zonder afbreuk te doen aan het specifieke karakter van het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten en rekening houdend met de veiligheids- en defensiebelangen van alle lidstaten.

Om de veiligheid binnen de Unie te versterken, zullen wij criminaliteit off- en online bestrijden en corruptie voorkomen en aanpakken, waarbij wij gebruik zullen maken van alle instrumenten voor rechtshandhaving en justitiële samenwerking waarover onze Unie beschikt. Wij zullen resoluut optreden tegen de georganiseerde criminaliteit en de stroom van illegale winsten uit grensoverschrijdende criminele activiteiten verstoren. Wij zullen pogingen tot het zaaien van verdeeldheid, radicalisering, terrorisme en gewelddadig extremisme bestrijden.

De Europese Unie zal, in het kader van een alle risico's omvattende en samenlevingsbrede aanpak, haar veerkracht, paraatheid en crisispreventie en -responscapaciteit versterken teneinde haar burgers en samenlevingen te beschermen tegen verschillende crises, waaronder natuurrampen en noodsituaties op gezondheidsgebied. Wij zullen onze collectieve respons op cyber- en hybride oorlogvoering, buitenlandse manipulatie en inmenging en bedreigingen voor onze kritieke infrastructuur opvoeren. Daarbij zal bijzondere aandacht uitgaan naar het weerbaarder maken van de samenleving.

Vorbereiden op een grotere en sterkere Unie

De nieuwe geopolitieke realiteit onderstreept het belang van uitbreiding als geostrategische investering in vrede, veiligheid, stabiliteit en welvaart. Het uitbreidingsproces kent een nieuwe dynamiek. Zowel de EU als de landen die streven naar lidmaatschap ervan hebben nu de verantwoordelijkheid om deze kans optimaal te benutten en hierover duidelijk te communiceren.

De Europese Unie zal voor de toetreding een op verdiensten gebaseerde aanpak volgen, met concrete stimulansen. Zij zal naar lidmaatschap strevende landen ondersteunen bij het voldoen aan de toetredingscriteria door middel van passende instrumenten en zal alle mogelijkheden benutten om geleidelijke integratie verder te bevorderen. De EU zal ook aansporen tot hervormingsinspanningen, met name op het gebied van de rechtsstaat, alsook tot regionale integratie, goede nabuurschapsbetrekkingen, verzoening en de beslechting van bilaterale geschillen.

Tegelijkertijd zal de Europese Unie de nodige interne hervormingen doorvoeren om ervoor te zorgen dat haar beleid toekomstbestendig is en op duurzame wijze wordt gefinancierd, en dat haar instellingen doeltreffend blijven functioneren en handelen.

Een alomvattende aanpak van migratie en grensbeheer volgen

Waarborgen dat burgers vrij binnen de EU kunnen bewegen is een fundamentele verwezenlijking van de Europese Unie en vereist een goede werking van het Schengengebied. Deze vrijheid brengt ook de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid met zich mee om te voldoen aan onze gemeenschappelijke verplichtingen en die uit te voeren, en de buitengrenzen van de EU doeltreffend te beschermen. Dit is een voorwaarde voor het waarborgen van de veiligheid en het handhaven van de openbare orde in overeenstemming met onze beginselen en waarden.

Via haar aanpak op basis van alomvattende partnerschappen zal de Europese Unie met de landen van herkomst en doorreis blijven samenwerken op een wederzijds voordelige wijze. Samen zullen wij de langetermijnuitdagingen van irreguliere migratie en de onderliggende oorzaken ervan aanpakken en werken aan terugkeer. Wij zullen ook de mogelijkheden op het gebied van migratie onderzoeken, onder meer via legale trajecten. Wij zullen smokkelnetwerken bestrijden en het bedrijfsmodel van degenen die van deze onmenselijke handel profiteren, ontwrichten. Wij zullen nieuwe manieren overwegen om irreguliere migratie te voorkomen en tegen te gaan. Wij zullen gezamenlijke oplossingen vinden voor de veiligheidsdreiging van geïnstrumentaliseerde migratie.

Een welvarend en concurrerend Europa

Ons concurrentievermogen versterken

Wij zijn vastbesloten om de basis van ons concurrentievermogen op lange termijn te versterken en om het economisch en sociaal welzijn van de burgers te verbeteren. Wij zullen ons inspannen om hun koopkracht te vergroten, goede banen te creëren en de kwaliteit van goederen en diensten in Europa te waarborgen. Wij zullen onze soevereiniteit in strategische sectoren versterken en Europa tot een technologisch en industrieel powerhouse maken, en tegelijkertijd een open economie bevorderen. Wij zullen onze groei-, productiviteits- en innovatiekloven ten opzichte van onze internationale partners en belangrijkste concurrenten dichten. Dit vereist een aanzienlijke collectieve investeringsinspanning, waarbij een beroep moet worden gedaan op zowel publieke als particuliere financiering, onder meer via de Europese Investeringsbank.

Onze grootste troef in dat streven is de eengemaakte markt, de drijvende kracht op lange termijn voor welvaart en convergentie, die schaalvoordelen mogelijk maakt. Wij zullen deze daarom verder verdiepen, met name op het gebied van energie, financiën en telecommunicatie. Wij zullen resterende belemmeringen wegnemen, met name voor diensten en essentiële goederen, en zorgen voor gelijke toegang tot de eengemaakte markt door middel van betere connectiviteit. Wij zullen zorgen voor een evenwichtig en doeltreffend kader voor staatssteun en mededinging om de integriteit van de eengemaakte markt en een gelijk speelveld te behouden. Kleine en middelgrote ondernemingen zullen centraal blijven staan in het economische en sociale weefsel van Europa.

Om het nodige investeringspotentieel te ontsluiten, zullen wij de financiële integratie versnellen door de kapitaalmarktenunie tot stand te brengen en de bankenunie te voltooien. Wij zullen werkelijk geïntegreerde Europese kapitaalmarkten creëren die toegankelijk en aantrekkelijk zijn voor alle burgers en bedrijven en die alle lidstaten ten goede komen.

Wij hebben geleerd uit onze ervaring en zullen niet toestaan dat onze open markten worden ondermijnd. Wij zullen de centrale rol van de Wereldhandelsorganisatie sterk bevorderen en streven naar een ambitieuze, robuuste, open en duurzame handelspolitiek die eerlijke handelsovereenkomsten mogelijk maakt, die markten van derde landen toegankelijk maakt voor EU-bedrijven, de belangen van de EU verdedigt, de ontwikkeling van veerkrachtige en betrouwbare toeleveringsketens mogelijk maakt, een echt gelijk speelveld waarborgt en mogelijkheden voor wederkerige markttoegang schept. Wij zullen onze economische veiligheid versterken, schadelijke afhankelijkheden afbouwen en strategische toeleveringsketens diversifiëren en beveiligen, onder meer door onze maritieme veiligheid te verbeteren. Wij zullen eigen capaciteit opbouwen in gevoelige sectoren en belangrijke technologieën van de toekomst, zoals defensie, ruimtevaart, artificiële intelligentie, kwantumtechnologieën, halfgeleiders, 5G/6G, gezondheid, biotechnologieën, nettonultechnologieën, mobiliteit, farmaceutische producten, chemische stoffen en geavanceerde materialen. Daarbij is het van cruciaal belang innovatie en onderzoek te bevorderen en instrumenten als overheidsopdrachten te benutten.

De groene en de digitale transitie tot een succes maken

Op onze weg naar klimaatneutraliteit in 2050 zullen wij pragmatisch zijn en het potentieel van de groene en de digitale transitie benutten om de markten, bedrijfstakken en hoogwaardige banen van de toekomst te creëren. Wij zullen voorzien in een stabiel en voorspelbaar kader en een gunstiger klimaat scheppen voor het opschalen van de Europese productiecapaciteit voor nettonultechnologieën en -producten. Wij zullen investeren in ruime grensoverschrijdende infrastructuur voor energie, water, vervoer en communicatie.

Wij zullen streven naar een rechtvaardige en eerlijke klimaattransitie, met het doel wereldwijd concurrerend te blijven en onze energiesoevereiniteit te vergroten. Door de energietransitie te versnellen, zullen wij een echte energie-unie tot stand brengen door de levering van ruimschoots beschikbare, betaalbare en schone energie te verzekeren. Hiervoor is ambitieuze elektrificatie nodig, waarbij gebruik wordt gemaakt van alle nettonul- en koolstofarme oplossingen, en zijn investeringen nodig in netwerken, opslag en interconnecties. Wij zullen een meer circulaire en hulpbronnefficiënte economie ontwikkelen en daarbij de industriële ontwikkeling van schone technologieën stimuleren, de voordelen van de bio-economie ten volle benutten en volop inzetten op schone en slimme mobiliteit met adequate netwerkinfrastructuur. Hierdoor zullen het reële inkomen en de koopkracht worden verhoogd, wat de levensstandaard van alle EU-burgers zal verbeteren.

Wij zullen het onbenutte potentieel van data benutten, data-interoperabiliteit bevorderen en investeringen in grensverleggende digitale technologieën aanmoedigen in Europa en de toepassing daarvan in de hele economie bevorderen, en daarbij de privacy en beveiliging waarborgen. Hiervoor is geavanceerde digitale infrastructuur nodig. Voortbouwend op de Europese digitale identiteit zullen we nieuwe EU-brede e-diensten van hoge kwaliteit creëren.

De Europese Unie zal een concurrerende, duurzame en veerkrachtige landbouwsector die de voedselzekerheid blijft waarborgen, bevorderen. Wij zullen ons inzetten voor levendige plattelandsgemeenschappen en de plaats van landbouwers in de voedselvoorzieningsketen versterken. Wij zullen de natuur blijven beschermen en de achteruitgang van ecosystemen, waaronder oceanen, blijven terugdraaien. Wij zullen de waterweerbaarheid in de hele Unie versterken.

Een innovatie- en bedrijfsvriendelijk klimaat bevorderen

In een immer meer op kennis en data gebaseerde economie en op een mondiale en concurrerende markt zal Europa zijn bedrijven en industrie begeleiden, stimuleren en doen groeien, talent aantrekken en behouden, en een aantrekkelijke locatie voor investeringen blijven.

Wij zullen de onderzoeks- en innovatiecapaciteit van Europa op het gebied van opkomende en ontsluitende technologieën, ook voor tweërlei gebruik, versterken. Om industriële kracht in belangrijke sectoren te bereiken, moet de Unie ook eerlijke concurrentie waarborgen, oneerlijke praktijken tegengaan en zorgen voor een gelijk speelveld, zowel intern als wereldwijd.

Om bedrijven te laten floreren, zullen wij op ambitieuze wijze de bureaucratische lasten en de regeldruk op alle niveaus verminderen en de administratieve procedures, onder meer voor vergunningen, vereenvoudigen, versnellen en digitaliseren, teneinde tegemoet te komen aan de behoeften van een modern, dynamisch en consumentvriendelijk investeringsklimaat. Wij zullen werken aan betere regelgeving, onder meer door optimaal gebruik te maken van de digitale overheid en rekening te houden met de behoeften van kleine en middelgrote ondernemingen en start-ups. Wij zullen op alle beleidsterreinen op geïntegreerde, gecoördineerde en coherente wijze te werk gaan en bijzondere aandacht besteden aan de uitvoering en handhaving van overeengekomen beleidsmaatregelen.

Samen vooruitgang boeken

Economische groei moet aan alle burgers ten goede komen. Wij zullen de sociale dimensie van de Europese Unie handhaven, zodat iedereen de kansen van de groene en de digitale transitie kan grijpen. We zullen demografische uitdagingen en de gevolgen daarvan voor het concurrentievermogen, het menselijk kapitaal en de gelijkheid op alomvattende wijze aanpakken. Wij zullen ervoor zorgen dat het Europese economische model en de Europese socialezekerheidsstelsels een bloeiende samenleving gekenmerkt door een lange levensduur ondersteunen. In dit verband zullen wij de samenwerking rond gezondheid op Europees en internationaal niveau verder versterken en de toegang tot geneesmiddelen in de hele Unie verbeteren.

Wij zullen gedurende het hele leven van mensen investeren in hun vaardigheden, opleiding en onderwijs, en de mobiliteit van talent binnen de Europese Unie en daarbuiten aanmoedigen. Herinnerend aan de Europese pijler van sociale rechten zullen de EU en haar lidstaten ernaar streven de sociale dialoog te versterken, op te komen voor gelijke kansen en ongelijkheden te verminderen. De komende jaren zal het van cruciaal belang zijn de arbeidsmarktparticipatie te vergroten en de jongerenwerkgelegenheid te bevorderen.

Om de algemene harmonieuze ontwikkeling van de EU te bevorderen, zullen wij de economische, sociale en territoriale cohesie versterken en daarbij streven naar voortdurende opwaartse convergentie, ongelijkheden verminderen, onze veerkracht en ons concurrentievermogen opschroeven en de groei op lange termijn stimuleren in de hele Unie.

Wij hebben ons lot in eigen handen. Wij hebben het talent, de moed en de visie om onze toekomst met succes vorm te geven. Deze strategische agenda vormt onze gezamenlijke belofte om onze burgers ondubbelzinnig te dienen en onze fundamentele doelstelling van vrede en welvaart te verwezenlijken.